

Силабус курсу
ПСИХОЛОГІЯ

Освітній ступінь – бакалавр

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 033 Філософія

Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»

Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – II рік, I семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: за розкладом

Консультації: очні консультації – у день занять з 14.10 до 16.10;
онлайн-консультації – у вібер чаті курсу з понеділка по п'ятницю з 16.00 до 17.00

Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Доктор психологічних наук, професор кафедри психології Савелюк Наталія Михайлівна
Контактні телефони викладача:	+380977437853
Е-mail викладача:	nsavelyuk@ukr.net
Сторінка викладача на сайті ТНПУ:	https://tnpu.edu.ua/faculty/IPP/savelyuk-n-m.php?clear_cache=Y

Анотація дисципліни:

«Психологія» є вибіркоким освітнім компонентом у структурі освітньо-професійної програми «Аналітика суспільних процесів» за другим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Предметом вивчення є психологічні явища в їх системній єдності (психічні процеси – пізнавальні, емоційні, вольові; психічні стани і психічні властивості).

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти здатності усвідомлювати значення психології в життєдіяльності людини, переконаності у необхідності психологічних знань та їх застосуванні у практиці професійної діяльності.

Завдання курсу: формування здатності застосовувати набуті психологічні знання у житті та у професійній діяльності; здатності аналізувати психічні явища (процеси, стани, властивості) особистості; здатності проводити дослідження різних психічних функцій та психологічних особливостей особистості з метою самопізнання та самовдосконалення; здатності здійснювати психологічний аналіз ситуацій професійної діяльності, давати їм належну інтерпретацію і робити певні висновки та узагальнення; здатності складати психологічну характеристику та програму розвитку (саморозвитку) особистості, а також психологічну характеристику діяльності певної соціальної спільноти, визначати шляхи удосконалення (самовдосконалення) особистості та спільноти за допомогою психологічних засобів; здатності застосовувати психологічні знання під час аналізу і вирішення різноманітних ситуацій у практиці професійної діяльності.

Зміст ОК «Психологія» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у зазначеній галузі знання, норм і традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент:

Години			Теми	Результати навчання	Завдання
Л	С	С. Р	Змістовий модуль 1. Психологія особистості, діяльності та спілкування		
2/2	4/2	8/12	Тема 1. Вступ до психології. Визначення психології як науки. Основні етапи історії психології. Сучасна психологія, її завдання і місце в системі наук. Зв'язок психології з філософією. Психологія і технічний прогрес. Аналіз основних напрямів сучасної зарубіжної психології. Розвиток вітчизняної психології. Принципи класифікації галузей психології і структура сучасної психологічної науки. Завдання психології на сучасному етапі розвитку нашого суспільства. Психологія як важлива складова підготовки фахівця в умовах сучасності. Методи психології. Метод інтроспекції та його недоліки. Роль об'єктивних методів у психології. Емпіричні методи у психології: спостереження та його можливості, експеримент та його види. Позитивні сторони й недоліки різних видів експерименту. Анкети, інтерв'ю та інші прийоми ознайомлення із психічними явищами. Психологічні тести та їх оцінка.	Знати та розуміти визначення психології як науки. Уміти аналізувати основні етапи історичного становлення психології. Розуміти місце психології у системі сучасних наук та її тісні зв'язки з філософією. Знати основні галузі психології: фундаментальні та науково-прикладні. Розуміти основи класифікації методів психології. Знати позитивні та слабкі сторони основних і допоміжних методів психології. Уміти проводити опитування.	Обговорення теоретичних питань, складання анкет на обрані теми
2/0	2/0	8/12	Тема 2. Особистість. Поняття про особистість у психології. Індивід та особистість. Структура особистості. Індивідуальність, її структура та особливості. Біологічне і соціальне у структурі індивідуальності. Активність особистості. Спрямованість особистості. Мотиви поведінки та їх види. Інтереси, їх види. Переконавання і світогляд особистості. Установки особистості та їх формування. Самосвідомість особистості. Відкриття «Я» у процесі розвитку особистості. Самооцінка і рівень домагань особистості. Формування особистості. Рушійні сили розвитку особистості.	Уміти надати визначення поняттю особистість з точки зору основних підходів у психології. Розуміти та порівнювати поняття «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність». Характеризувати загальну структуру особистості та її окремі складові. Уміти аналізувати спрямованість особистості. Розуміти значення системи «Я» та самооцінки як чинника розвитку й саморозвитку особистості.	Обговорення теоретичних питань, презентації, кейси

4/0	4/2	12/16	Тема 3. Особистість у діяльності та спілкуванні. Поняття про діяльність. Діяльність та активність суб'єкта. Потреби як джерело активності. Єдність свідомості та діяльності. Структура діяльності людини. Інтеріоризація та екстеріоризація діяльності. Основні види діяльності. Ігрова діяльність та її психологічні особливості. Учбова діяльність та її психологічні особливості. Психологічні компоненти трудової діяльності. Поняття про спілкування. Єдність спілкування і діяльності. Функції спілкування. Комунікативна, інтерактивна і перцептивна сторони спілкування. Спілкування як обмін інформацією. Спілкування і мова. Вербальна комунікація. Механізми мови. Невербальна комунікація. Спілкування як міжособистісна взаємодія. Психологічний контакт у спілкуванні як міжособистісна взаємодія. Міжособистісний конфлікт, його попередження і корекція. Вплив умов міжособистісного спілкування на подолання смислового бар'єру в спілкуванні. Спілкування як розуміння людьми одне одного. Психологічні механізми сприймання людини людиною. Причинна інтерпретація поведінки іншої людини. Стереотипізація і шляхи подолання упередженості та суб'єктивізму в професійному спілкуванні.	Знати та розуміти визначення понять «діяльність» і «спілкування». Характеризувати психологічну структуру діяльності. Розуміти та розкривати значення процесів інтеріоризації та екстеріоризації діяльності. Уміти порівнювати психологічну структуру ігрової, учбової та трудової діяльностей. Аналізувати спілкування як вид діяльності. Уміти розкривати комунікативну, інтерактивну та перцептивну сторони спілкування. Аналізувати психологічні аспекти вербальної та невербальної комунікації. Знати основні засади встановлення і підтримки психологічного контакту в спілкуванні.	Обговорення теоретичних питань, презентації, кейси
			Змістовий модуль 1. Психологія пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери та індивідуально-психологічних особливостей		
4/0	4/2	10/14	Тема 4. Пізнавальна сфера особистості. Поняття про увагу. Мимовільна, довільна і післядовільна уваги: характеристика причин, що їх викликають. Увага у процесі діяльності. Фізіологічні основи уваги.	Знати та розуміти значення уваги як пізнавального психічного процесу. Знати та розуміти значення відчуттів як пізнавальних психічних процесів. Знати та розуміти значення	Обговорення теоретичних питань, презентації, психодіагностичні тести

			Структура та властивості уваги. Поняття про відчуття. Рефлекторна природа відчуттів. Класифікація та види відчуттів. Загальні властивості відчуттів. Адаптація. Взаємодія відчуттів. Поняття про сприймання. Предметність, цілісність, структурність, константність, осмисленість сприймань. Залежність сприймання від характеру діяльності. Класифікація та види сприймань. Поняття про пам'ять. Фізіологічні основи пам'яті. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Мимовільне і довільне запам'ятовування та умови їх продуктивності. Сміслове і механічне запам'ятовування. Відтворення і впізнавання. Мимовільне і довільне відтворення. Згадування та спогади. Забування і причини, що його викликають. Поняття про мислення. Поняття, судження й умовиводи. Мисленнєві операції. Мислення і мова. Єдність мислення і мови. Фізіологічні основи мислення. Мислення як діяльність. Види мислення та його індивідуальні особливості. Поняття про уяву. Соціальна природа уяви. Фізіологічні основи уяви. Уява як «образне» мислення. Випереджувальне відображення у процесі уяви. Види уяви. Способи синтезування, що забезпечують виникнення образів фантазії. Індивідуальні якості уяви. Роль фантазії у художній та науковій творчості.	сприйняття як пізнавальних психічних процесів. Знати та розуміти значення пам'яті як системи пізнавальних психічних процесів. Знати та розуміти значення мислення як системи пізнавальних психічних процесів. Знати та розуміти значення уяви як системи пізнавальних психічних процесів.	
2/0	2/0	8/12	Тема 5. Емоційно-вольова сфера особистості. Поняття про емоції та почуття. Почуття і потреби людини. Сигнальна і регулятивна функції емоційних станів. Фізіологічні основи почуттів. Форми переживання почуттів. Емоції. Афекти. Настрої. Емоційний стрес. Основні емоційні стани та їх зовнішнє вираження. Поняття про волю. Потяги, бажання і прагнення особистості. Ризик як прояв активності суб'єкта.	Знати й розуміти відмінності між емоціями та почуттями. Уміти розкривати функції емоцій. Характеризувати форми переживання емоційних станів: настрої, афекти, стреси, фрустрації. Знати та розуміти визначення волі як психологічного явища. Характеризувати локус контролю та його основні типи. Уміти аналізувати вольові властивості	Обговорення теоретичних питань, презентації, психодіагностичні тести

			Локус контролю. Вольовий акт та його структура. Вольові якості особистості та їх формування. Завдання виховання і самовиховання волі.	особистості. Розуміти психологічні основи виховання й самовиховання волі.	
2 / 2	4/2	8/12	Тема 6. Індивідуально-психологічні особистості. Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Тип ВНД і темперамент. Психологічна характеристика типів темпераменту. Проблеми мінливості темпераменту. Роль темпераменту в трудовій та учбовій діяльності людини. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності. Поняття про характер. Характер та індивідуальність людини. Структура характеру. Риси характеру і закономірна залежність між ними. Акцентуації рис характеру. Поняття про здібності. Здібності та діяльність. Кількісна та якісна характеристика здібностей. Структура здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Творчі здібності. Талант, його походження і роль праці в його формуванні та реалізації. Задатки та здібності. Формування здібностей. Залежність розвитку здібностей від навчання. Роль інтересів і нахилів у формуванні здібностей. Працьовитість як фактор розвитку здібностей.	Знати та розуміти визначення понять «темперамент», «характер», «здібності». Уміти надавати психологічну характеристику чотирьох класичних типів темпераменту. Знати основні групи рис характеру особистості. Розуміти акцентуацію риси характеру як крайній варіант норми. Знати та розуміти відмінності між поняттями «здатки» та «здібності». Уміти надавати психологічну характеристику явищам обдарованості, таланту та геніальності.	Обговорення теоретичних питань, презентації, психодіагностичні тести

Формування загальних та фахових компетентностей:

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філософії та гуманітаристики або у процесі навчання, що передбачає застосування філософських теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
	Загальні компетентності
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК2	Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями та інноваційними технологіями

ЗК3	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК5	Здатність до проведення аналітичних і наукових досліджень на відповідному рівні.
ЗК6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК9	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді.
ЗК10	Здатність до самоорганізації та автономної роботи.
	Спеціальні (фахові) компетентності
ФК3	Здатність використовувати у професійній діяльності знання про розвиток основних ідей, учень та напрямків суспільних дисциплін.
ФК6	Здатність здійснювати інтелектуальну, логіко-мисленнєву діяльність, спрямовану на вирішення практичних завдань.
ФК7	Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично й аргументовано та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.
ФК8	Здатність оперувати філософською і конкретно-науковою термінологією для розв'язання професійних завдань.
ФК9	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності філософські та конкретно-наукові методи і підходи.
ФК10	Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, економічної, та загальнонаукової проблематики.
ФК11	Здатність оперувати філософською і конкретно-науковою термінологією для розв'язання професійних завдань.
ФК12	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності філософські та конкретно-наукові методи і підходи.
ФК11	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.
ФК12	Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності, професійної етики та культури.
ФК14	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності; вміння обирати ефективну стратегію комунікативної поведінки та спілкування у процесі професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН5	Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
ПРН7	Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.
ПРН11	Вміти аналізувати міркування, різні види інформації, факти, статистичні дані, робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки, прогнози та надавати рекомендації.
ПРН12	Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано; використовувати технології ефективного спілкування і раціональної поведінки у професійній комунікації.
ПРН13	Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
ПРН14	Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.
ПРН18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.

Основні джерела:

1. Бондаренко О. Ф. Основи психології. К.: Освіта України, 2009. 328 с.
2. Бродовська В. Й., Патрик І. П., Яблонко В. Я. Тлумачний словник психологічних термінів в українській мові. К.: «Професіонал», 2005. 222 с.
3. Варій М. Й. Загальна психологія: підручник для студентів ВНЗ. 3-є вид., випр. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
4. Варій М. Й. Психологія особистості: навч. пос. К.: Центр на вчальної літератури, 2008. 592 с.
5. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О., Темрук О. В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. К.: Каравела, 2005. 280 с.
6. Дуткевич Т. Загальна психологія. К.: ЦУЛ, 2019. 388 с.
7. Загальна психологія: навчальний посібник / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасека; МОН України, Київський ун-т імені Бориса Грінченка. К.: Центр учбової літератури, 2012. 295 с.
8. Загальна психологія: навч. посібник для студентів ВНЗ / С. Д. Максименко, В. О. Зайчук, В. В. Клименко та ін. ; за ред. С. Д. Максименка. 2-ге вид., перероб. і доп. Вінниця: Нова книга, 2004. 704 с.
9. Загальна психологія: підруч. для студентів ВНЗ / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К.: Либідь, 2005. 463 с.
10. Загальна психологія: теорія та практикум: навчальний посібник / Н. М. Ільїна, С. О. Мисник: Суми: Університетська книга, 2011. 352 с.
11. Клейнман П. Психологія 101. Факти, теорія, статистика, тести й таке інше. Х.: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. 240 с.
12. Савчин М. Загальна психологія. К.: ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
13. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.

Визначені рамки дисципліни:

● **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час виконання практичних завдань та он-лайн тестування (наприклад, програма Moodle) у процесі заняття. Заборонено оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства. За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання тощо.

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять, як правило, є обов'язковим компонентом навчання. За необхідності (наприклад, віддаленість місця проживання) чи наявності об'єктивних причин (участь у програмі академічної мобільності чи конференції, міжнародне стажування, хвороба тощо) відвідування може відбуватись вибірково за погодженням із керівником курсу. Навчання також здійснюється в дистанційному режимі на платформі Moodle. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та ІНДЗ. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно із графіком.

● **Політика оцінювання.** Враховуються бали поточного контролю на семінарських заняттях (50 балів), підсумкового тестового контролю (25 балів) та ІНДЗ (25 балів). При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час занять; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання завдань. Студентам, котрі беруть активну участь у наукових семінарах, круглих столах, конференціях та презентують високоякісні знання із психології, підсумковий контроль, за згодою викладача, може зараховуватись «автоматично» (повністю або частково, залежно від наукового-практичного досвіду у вивченні дисципліни).

Оцінювання:

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-6) – робота на семінарських заняттях + підсумковий тест	50 + 25
Модуль 2 – ІНДЗ	25

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D		
60-64	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів за темами курсу:

Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2			Підсумковий тест	ІНДЗ	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 1	Тема 2	Тема 3			
10	5	10	10	5	10	25	25	100

Формат дисципліни:

Формат дисципліни змішаний (blended). Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн консультування тощо.